

10. oktober je za nami. Čeprav ni šlo za jubilejno leto, so vsi govorniki in časopisi poudarjali, da ima letošnji 10. oktober v zvezi s preštevanjem 14. novembra poseben pomen in prizvok.

S tem pa so jasno povedali, da razumejo tudi 14. november kot plebiscit — ne sicer kot odločitev glede meje, pač pa kot lojalnostno odločitev do države Avstrije in dežele Koroške, kar je že prej zelo jasno povedal KHD v svojem glasilu „Ruf der Heimat“, ki označuje vsakega, ki se ne podredi njegovemu navodilu, za pripadnika „jugoslovansko“ označene manjšine. Namen je prozoren: izvaja naj se psi-

Onemogočili bomo ponovni plebiscit

hološki pritisk ne samo na našega človeka, marveč na vsakega, ki ne sledi paroli KHD.

K temu najprej načelna ugotovitev: Mejo ogroža samo tisti, ki onemogoča izpolnitev obljub, danih slovenski narodni skupnosti ob plebiscitu, in rešitev varstvenih določil v njeno korist, ki jih vsebuje državna pogodba iz leta 1955! Dokler namreč bodo nemški nacionalisti lahko naprej zabranjevali rešitev odprtih vprašanj in bo vlada sledila njihovim zahtevam, dokler bodo lahko naprej hujskali proti koroškim Slovincem in zavajali javnost z lažipatriotičnimi parolami in mešetarili s „prastrahom“, tako dolgo ne more priti do miru v deželi.

Koroški Slovenci pa smo vedno bili in smo za mir; jasno le za mir na enakopravni podlagi, ne pa za mir v pričakovanju naše dokončne resignacije! Vsi različni načini pritiska vendar nimajo nobenega drugega namena, kakor da bi nas prisilili v resignacijo, ki naj bi jo še sami formalno potrdili z drugim plebiscitom dne 14. novembra. Temu služi vsa propaganda ali — kakor jo imenujejo — obširna informacija vlade in strank, da bi speljali na limanice nas in zavedli avstrijsko in svetovno javnost; temu naj služi zlasti „vroča jesen“, ki je za nacionalistične politike že premalo vroča.

Ne zadostujejo jim namreč protizakoniti posegi policije v Škocijanu, ne grožnje in izpadi govornikov na raznih nacionalističnih prireditvah in paramilitarističnih pohodih, ne hujskanja ob plebiscitnih proslavah. „Vročna jesen“ jim je očitno le nasilna konfrontacija, ki je — kakor vse kaže — edini jezik, ki ga razumejo:

„Jezikovno štetje“

izpolnjevanje Hitlerjevega povelja „Macht mir das Land deutsch!“

Če je kdo na podlagi napačno tolmačene državljanske pokorščine ali nekritične strankarske discipline morda le še veroval zlaganim zahtevanjem vodilnih avstrijskih politikov, ki skušajo javnost zavajati glede pravega namena in pomena „jezikovnega štetja“ dne 14. novembra — „izpovedi“ ob letošnjem 10. oktobru so morale tudi največjemu navidezno odpreli oči:

■ Pri tem štetju ne bo šlo za ugotavljanje materinega jezika, marveč bo štetje zlorabljeno za politično odločitev, kjer bodo priznavanje k nemščini istovetili z lojalnostjo do ožje koroške in širše avstrijske domovine.

■ Rezultati štetja ne bodo „orientacijska pomoč“ pri uresničevanju določil člena 7 državne pogodbe, marveč jih hočejo zlorabiti kot referendum o tem, ali naj Avstrija sploh izpolni svoje obveznosti iz mednarodne pogodbe ali ne.

Samo to je resnica o pravem namenu in pomenu „jezikovnega štetja“ in ta resnica bolj kot vse drugo potrjuje pravilnost naše ugotovitve, da soglasje treh strank ne pomeni skupne pripravljenosti in odgovornosti za reševanje odprtih manjšinskih vprašanj, temveč pomeni sramotno kapitulacijo pred tistimi silami, ki prav zaradi take neodgovor-

to je jezik podtikavanja, izzivanja in izsiljevanja.

Koroški Slovenci zato ne bomo nasledili ne njihovim vabam, ko bi nas naenkrat radi našli kot Slovence, niti njihovim provokacijam, ko nas blatijo in sumijo ter nam odrekajo domovinsko pravico na lastni podedovani koroški zemlji, niti ne pritisku in izsiljevanju, marveč jim bomo 14. novembra odločno odgovorili z jezikom protesta s tem, da bomo uspešno izvedli bojkot preštevavanja in onemogočili vsiljeni ponovni plebiscit, s katerim nas hočejo ogoljufati za pravice, ki smo si jih priborili v borbi proti fašizmu.

Dr. Franci Zwitter

ne in nenačelne politike mislijo, da je prišel čas, ko je treba izpolniti znano Hitlerjevo povelje „Macht mir das Land deutsch!“

Zato pa je vse slepomišenje o neki „orientacijski pomoči“ le izraz dvoličnosti, ki je očitno postala edini merodajni atribut avstrijske manjšinske politike.

V ta okvir tudi sodi, če deželni glavar Wagner 10. oktobra na prereditvi, kjer se „uradno“ klanja oporoki in tradicijam Abwehrkämpferjev (ki jih danes predstavlja nekdanji ilegalni nacistični voditelj Sames s člansko številko NSDAP 26 661), hlini zaskrbljenost in svari pred „nevidno steno“ med prebivalstvom, ko pa v isli sapi sam zelo aktivno pomaga postavljati tako steno nezaupanja in sovraštva; njegovi izpadi proti Slovincem in vsem tistim, ki svarijo pred posledicami današnjega razvoja, so namreč vse preveč podobni hujskaškimi izbruhom, ki jih je bilo v zadnjih dneh toliko slišati v raznih krajih južne Koroške in še posebej v Celovcu.

V ta okvir pa še zlasti sodi, če zunanji minister Pahr v Združenih narodih slepomiši z lepimi frazami o dozdevni naklonjenosti in razumevanju Avstrije za problem manjšin, ko pa je vendar znano, da doma govori precej drugače in celo zagovarja pravico asimilacije.

Dokler bo Avstrija svojo na zunaj lepo deklarirano manjšinsko politiko v praksi izvajala z metodami in s ciljem likvidacije manjšin, tako dolgo bo namreč tudi Wagnerjevo nenadno „razumevanje“ za svobodno izmenjavo televizijskih oddaj preko meje, Pahrovo „podpora“ jugoslovanski pobudi glede manjšin v OZN ter sedanjo več kot zakasnelo delno izpolnitev arhivskega sporazuma iz l. 1923(!) mogoče razumeti samo kot preračunane poskuse zavajanja domače in svetovne javnosti. V resnici pa licemerstva takšne dvolične politike tudi ni mogoče prikriti z metodo, kakršne se je poslužil deželni glavar, ko je skupini inozemskih diplomatov prikazoval, kako se sožilje na Koroškem razvija „brez vsake

URADNO STALIŠČE JUGOSLAVIJE:

Avstrija očitno krši duha in črko državne pogodbe čemur se bo Jugoslavija odločno postavila po robu

Na tiskovni konferenci minuli teden je predstavnik zveznega sekretariata za zunanje zadeve SFRJ Mirko Kalezić odgovoril tudi na vprašanja glede sklepa avstrijske vlade, da bo 14. novembra izvedla popis prebivalstva na podlagi ugotavljanja materinega jezika ter glede tozadevnih tolmačenj kanclerja Kreiskega. Kalezić je izjavil:

„Stališče Jugoslavije do postavljanja pogojev za uresničitev 7. člena državne pogodbe, zlasti v obliki preštevavanja oziroma ugotavljanja manjšin, kar je prav gotovo tudi namen predvidenega „jezikovnega popisa“ 14. novembra, je dobro znano. Sklep avstrijske vlade, da bo to štetje izvedla, razodeva, da se je Avstrija dokončno odločila za ukrepe, s katerimi očitno krši duha in črko državne pogodbe, čemur se bo Jugoslavija odločno postavila po robu.“

Glede Kreiskijevih tolmačenj pa je Kalezić dejal, da besedila tolmačenj kanclerja Kreiskega o posledicah preštevavanja slovenske in hrvaške manjšine za avstrijsko-jugoslovanske odnose sicer nima, „vendar pa lahko rečem, da enostransko kršenje državne pogodbe s preštevanjem manjšin ne more ostati brez posledic za celotne jugoslovansko-avstrijske odnose“.

Tudi Čehi in Slovaki napovedujejo bojkot štetja

V prizadevanju, da bi koroške Slovence „prepričali“, naj se pustimo prešteti in s tem sami podpišemo svojo likvidacijo, se stranke in tisk poslužujejo vseh najrazličnejših metod in sredstev — od prigovarjanja preko groženj in pritiskov do vsiljevanja. Posebno priljubljen način je odkrivanje in prikazovanje skupin ali organizacij, ki so se baje ali tudi resnično izrekle za preštevavanje, češ, poglejte, ti in oni so za štetje, zakaj ne bi bili tudi vi.

S posebnim veseljem je tisk objavil tozadevno „odločitev“ Robakove „hrvaške“ skupine na Gradiščanskem, čeprav je splošno znano, da gre za ljudi, ki prikrito in javno zagovarjajo asimilacijo ter celo protestirajo proti izpolnitvi člena 7. Pravico, govoriti v imenu narodnostne skupnosti, morejo taki ljudje imeti samo v Avstriji, kjer je politika asimilacije uradno sankcionirana in forsirana.

Podobno je tudi s Čehi in Slovaki

komplikacije“, in jih prepričeval, da vse drugačne trditve „nasprotujejo dejstvom“. O resničnosti današnjega položaja na Koroškem namreč dosti bolj zgovorno kot besede in trditve pričajo dejanja; ta pa so na žalost takšna, da upravičeno zaskrbljeni gledamo v jutrišnji dan — ne samo Slovenci, marveč sploh vsi, ki nočejo zavestno zapirati oči pred nevarnostjo novega navala nebrzdanega nemškega šovinizma in nacizma.

na Dunaju. Tudi pri njih se je ena izmed njihovih organizacij baje izrekla za preštevavanje ter je zahtevala, da bi morala biti na popisnih polah dana primerna možnost za označitev češkega oz. slovaškega jezika. Tozadevno vest je koroški tisk objavil kot nadaljnji „argument“, da se moramo tudi koroški Slovenci ukloniti diktatu štetja. Toda isti tisk je sramežljivo zamlčal drugi del resnice: da je tudi pri Čehih in Slovakah na Dunaju ena izmed njihovih vodilnih organizacij izrazila solidarnost s koroškimi Slovenci in gradiščanskimi Hrvati ter podobno kot ti dve skupnosti napovedala bojkot štetja.

Take odločitve seveda ne gredo v račun tistim, ki so se povsem vpregli v voz nemških nacionalistov in zdaj kot njihovi glasniki med seboj tekmujejo, kdo bo bolj „prepričljiv“ v dokazovanju, da je preštevavanje v korist manjšin. To tekmovalje gre celo teko daleč, da so ljubosumni eden na drugega; višek te „značajnosti“ pa lahko opazujemo v rivalstvu med SPÖ in ÖVP, ki se vsaka na svoj način trudita dokazati, katera je bolj vredna naklonjenosti koroškega Heimatdiensta oz. na čigavi strani je ta organizacija.

Pri tem pa je značilno, da je vodstvu SPÖ očitno več do naklonjenosti nemških nacionalistov kot pa za mnenje svoje lastne mladine: kajti na deželni konferenci socialistične mladine na Dunaju so se izrekli proti štetju, hkrati pa zahtevali — kakor beremo v osrednjem glasilu SPÖ — „prepoved koroškega Heimatdiensta ter vseh protimanjšinskih neonacističnih organizacij in propagande“.

14. NOV. BOJKOT!
NE DAMO SE PREŠTEVATI!

Štetje posebne vrste bo v resnici plebiscit o izpolnjevanju člena 7

Dogodki okoli 10. oktobra so tudi letos zelo nazorno pokazali, da smo še zelo daleč od tistega časa, ko bi ta za deželo in njeno prebivalstvo usodni dan po več kot polstoletnem časovnem odkliku končno res lahko postal skupni praznik medsebojnega spoštovanja, razumevanja in sožitja obeh narodov na Koroškem. Nekatere izjave v tej smeri — v kolikor so bile sploh resno in iskreno mišljene — so povsem izpuhtele v zrak; v ostalem pa je 10. oktober tudi tokrat potekal v znamenju tiste „koroške“ miselnosti, kateri rjava barva koroških gvantov očito ni le zunanja podoba, ampak predvsem tudi duhovna vsebina z vsemi velikomemškimi, nacističnimi in šovinističnimi atributi.

Visoko doneče fraze o domovini in domovinski zvestobi, o svobodi in demokraciji in celo o enakopravnosti so bile na raznih prireditvah lokalnega in deželnega okvira samo fasada, izza katere so se usipale strupene puščice proti enemu delu prebivalstva v deželi: proti Slovincem in tistim njihovim zavaznikom, ki z argumenti, zgrajenimi na zgodovinskih izkušnjah, resno svarijo pred posledicami, ki jih bo imela za deželo in državo sedanja manjšinska politika, o kateri je bilo tudi na teh prireditvah nedvoumno povedano, da jo zahtevajo in usmerjajo najbolj zagri-

zeni nemškonalistični krogi.

Koroški Heimatdienst je bil tisti, ki je zahteval ugotavljanje manjšine, se je na nedeljskem zborovanju v Celovcu pohvalil dr. Feldner; zato KHD tudi zahteva, da morajo rezultati štetja veljati sploh kot podlaga za izpolnjevanje člena 7. „Tisti, ki je proti slovenskim napisom, proti slovenskemu uradnemu jeziku in proti slovenskemu pouku, se bo priznal za Nemca,“ se je glasil poziv. Bolj jasno pač ne bi bilo mogoče povedati, kaj štetje 14. novembra v resnici pomeni: plebiscit o tem, ali naj Avstrija izpolni člen 7 ali ne!

Tako enostavno je to: dobrih 20 let po podpisu državne pogodbe se prepusti določenim silam v državi, da s svojim vplivom potom dvomljivega in osporavanega preštevavanja šele blagovolijo odločiti o tem, ali naj Avstrija izpolni svoje mednarodne obveznosti ali pa se nanje poživzga, kakor da bi bile kos papirja. Res edinstveno spričevalo za državo, ki se ponaša s svojo „pravno“ ureditvijo in pogodbeno „zvestobo“. Res edinstveno spričevalo pa tudi za tiste njene predstavnike in odgovorne politike, ki nosijo vso odgovornost za takšno zlorabo prava in demokracije ter imajo še nesramnost, da domačo in svetovno javnost skušajo zavajati s svojim sprenevanjem in slepomišljenjem o neki „orientacijski pomoči“.

Taka zagotovila so očitna in zavestna laž! Tudi tedaj, če se jih poslužujejo visoki in najvišji predstavniki na deželni in državni ravni! Kajti „priprave“ za štetje in v tem okviru zlasti „prispevek“ tistih sil, ki so štetje izsilile, govorijo dosti bolj prepričljivo govorico: povsem jasno in za vsakogar razumljivo povedo, da pri štetju 14. novembra ne bo šlo za „orientacijsko pomoč“ in „demokratično pravico“ sleherne države, marveč za ponovitev plebiscitarne odločitve o nadaljnji usodi avlohtonega slovenskega prebivalstva na Koroškem. Že vnaprej je vsak, ki se ne bi odločil za „nemško stran“, proglašen za izdajalca domovine, za domovini sovražnega in nevarnega elementa.

Sklicujejo se, da gre za „vprašanje vesti“, hkrati pa povsem brezvestno pozivajo ljudi, naj se proti svoji vesti „priznajo“ k nemškemu materinemu jeziku. In „vindišarji“ po svojih „predstavnikih“ tudi zagotavljajo, da se bodo kot vselej priznali — h koroški, da bodo vpisali nemščino kot svoj materni jezik. (Kakor da bi bil materin jezik umazana srajca, ki se jo da sleči in dati v pralnico, medtem pa obleči svež!) Kako pa bodo opravili s svojo vestjo razni Pletschnig, Glantschnigg, Bacherji, Deutschmanni in podobni, o katerih je vendar splošno znano, da so njihove matere govorile slovensko. Kako bo s svojo vestjo opravil najvišji vindišar Einspieler, saj vendar nikogar ne more prepričati, da njegov materni jezik ni slovenščina. In kako bo s svojo vestjo opravil tudi sam Feldner, katerega stara mati in mati sta govorili samo slovensko, ko sta se iz Prevalj preselili na Koroško.

100 milijonov šilingov za protimanjšinsko politiko in 5 milijonov za manjšine

Manjšinam naklonjena Avstrija (tako vsaj vedno slišimo iz ust visokih in najvišjih avstrijskih politikov) zastopa prav čudno manjšinsko politiko. Pred dnevi je bila v tisku objavljena vest, da ima zvezna vlada v proračunu za leto 1977 za „pospeševanje“ manjšin predvidenih 5 milijonov šilingov. Na koga vse namerava ta denar razdeliti, seveda ni znano; znano pa je, da je vlada doslej „pospeševala“ na primer gradiščanske Hrvate s tem, da je podpirala in subvencionirala delovanje Robaka in njegove skupine, torej ljudi, ki se javno zavzemajo za asimilacijsko politiko in se prav tako javno izrekajo proti izpolnitvi člena 7!

Ampak to še ni vse. Omenjenim 5 milijonom šilingov za „pospeševanje“ manjšin stoji nasproti namreč dosti večja vsota — navedbe segajo od 80 do 100 milijonov šilingov, ki jih bo Avstrija „investirala“ v bližnje ugotavljanje manjšin, to se pravi za statistično likvidacijo manjšin.

Trditve, da bodo rezultati štetja služili samo kot orientacijska pomoč, so že od vsega začetka neverodostojne. Sedanje „priprave“ za štetje, kamor je treba predvsem uvrstiti tudi prireditve ob letošnjem 10. oktobru, pa so posebno jasno pokazale, da pri štetju sploh ne gre za ugotavljanje kakšnega jezika, marveč gre jasno in nedvoumno za politično odločitev — za ponovitev plebiscita iz leta 1920. Propaganda, da se je treba odločiti za nemščino in s tem za Koroško in Avstrijo, je pač dovolj zgovorna; kdor se ne bi priznal za Nemca, je sovražnik in izdajalec domovine.

Ali naj bo to tista „orientacijska pomoč“, o kateri kvasajo in s katero skušajo zavajati javnost. Ne, to je v resnici naknadno izpolnjevanje znanega Hitlerjevega povelja „Macht mir das Land deutsch!“ Pri tem pa ne more sodelovati nihče, ki se iskreno priznava k Avstriji, zato je edini odgovor: **BOJKOT ŠTETJA.**

V tem usodnem trenutku moramo združiti vse naše sile

Povsem v znamenju resnosti trenutnega položaja koroških Slovencev, ko smo izpostavljeni združenemu napadu nemških nacionalistov in njihovih pomagačev v vseh treh merodajnih strankah, je potekalo v ponedeljek prvo zborovanje Skupnosti južnokoroških kmetov. In v tem smislu so izveneli tudi pozivi vseh govornikov, ki so poudarjali potrebo skupnega samostojnega nastopa pri letošnjih kmečkoborskih volitvah: ne glejmo, kdo je bil na eni in kdo na drugi strani, strnimo naše sile, da dobimo primerno zastopstvo, ki se bo pogumno in dosledno potegovalo za koristi južnokoroških kmetov.

Uvodoma sta prejšnji in sedanja zastopnik Skupnosti južnokoroških kmetov v kmetijski zbornici Mirko Kumer in Tone Krušič kratko orisala razmere in delo v tem poklicnem zastopstvu. Pri tem sta zlasti tudi opozorila, da imajo manjše skupine v zbornici kjer ÖVP-jevski Bauernbund prevladuje s svojo večino, le malo možnosti uveljaviti svoje predloge in pobude. Posebno težko pa je to za slovenskega zastopnika, ki ima takoj proti sebi vse ostale frakcije, čim skuša opozoriti na potrebo po enakopravnosti tudi na narodnostnem in jezikovnem področju. V okviru tozadevnih „izkušenj“ sodi svoječasna pobuda zborničnega svetnika Kumra, ki se je zavzel za to, da bi glasilo zbornice „Der Kärntner Bauer“ vsaj občasno prineslo vsaj eno ali drugo

objavo tudi v slovenskem jeziku: čeprav slovenski kmetje povsem „enakopravno“ morajo plačevati enake davke in enake dajatve za kmetijsko zbornico, med „demokratičnimi“ predstavniki koroškega kmetijstva ni bilo razumevanja za enakopravnost slovenskih kmetov tudi na področju enakih pravic. Ali pa „izkušnja“ zborničnega svetnika Krušiča, ki je že ob svojem prvem nastopu v zbornici okusil „demokratičnost“ te ustanove, ko je svoj govor skušal začeti v slovenskem jeziku. (Ko je Slovenski vestnik takrat poročal o tem dogodku in opozoril zlasti tudi na neresničnost „argumentov“ ÖVP-jevkega Deutschmanna, ki je trdil, da v kmetijski zbornici še nikdar ni bilo slovenske besede, smo se Deutschmannu zelo zamerili; toda njegovi lastni strankarski tovariši so ga morali poučiti, da je naš list zapisal resnico, kajti tudi že Krušičev predhodnik Kumer je svoječasno svoj govor začel v svojem materinem jeziku.)

V prvi vrsti pa je sestanek kmetov veljal pripravo za kmečkoborske volitve ter je bilo govora o raznih organizacijskih in tehničnih vprašanjih (tako med drugim o možnosti vpogleda v volilne imenike), posebej pa seveda tudi o izbiri kandidatov. To morajo biti ljudje, ki so med našimi kmeti znani kot zavedni Slovinci in kot napredni gospodarji, je bilo poudarjeno; znati mora-

jo odpreti usta in povedati svoje zahteve — kjer je potrebno tudi v nemščini“. Opozorjeno pa je bilo tudi na nova določila volilnega reda, po katerem so dobile volilno pravico tudi gospodinje, tako da bo vsak drugi glas prišel od žensk, kar je treba upoštevati pri sestavljanju kandidatne liste. Za nosilca liste je bil izbran Ignac Domej iz Rinkol v Podjuni in za njegovega namestnika Tone Krušič iz Velinje vasi pri Bilčovsu (ki je Skupnost južnokoroških kmetov že zdaj zastopal v kmetijski zbornici), medtem ko so bili za naslednja mesta na listi predvideni zastopniki s celotnega našega ozemlja.

Razumljivo so se posvetovali tudi o programu, s katerim se bo Skupnost južnokoroških kmetov predstavila volivcem in volivkam. Podani so bili zanimivi predlogi, dokončno pa bo volilni program v sodelovanju s strokovnjaki in zastopniki obeh kmečkih organizacij izdelal ožji odbor, ki tudi sicer skrbi za pripravo na volitve dne 21. novembra. Zborovanje je bilo zaključeno s pozivom, da združimo vse sile in s skupnim nastopom dosežemo čim boljše zastopstvo v kmetijski zbornici; in z zagotovilom, da Skupnost južnokoroških kmetov ne bo zastopala koristi ene ali druge stranke (kot se to dogaja pri zastopstvih nemških kmečkih organizacij), temveč izključno le koristi južnokoroških kmetov.

ZAHTEVA IZ SALZBURGA:

Uresničevanje člena 7 je treba začeti s tem, da se napravi konec nemškonalističnemu rovarjenju

Potek in vsebina letošnjih „proslav“ ob 10. oktobru sta spet enkrat dovolj jasno pokazala, kakšne namene in kakšne cilje zasledujejo vse fvrstne „domovinske“ prireditve. Potrdila pa sta predvsem tudi upravičenost in pravilnost protestov proti takšni dejavnosti ter zahteve, da pristojne oblasti končno napravijo konec temu nemškonalističnemu rovarjenju in s tem napravijo prvi korak k zadovoljivemu reševanju odprtih vprašanj člena 7.

Posebej proti sobotni prireditvi Abwehrkämpferbunda in proti nedeljskemu zborovanju Heimatdiensta v Celovcu je protestiral tudi salzburski Solidarnostni komite za pravice koroških Slovencev. V svoji protestni izjavi, ki jo je poslal zvezni vladi (kanclerju Kreiskemu) in koroški deželni vladi (deželnemu glavarju Wagnerju), je komite ugotovil, da avstrijska zvezna vlada in koroška deželna vlada s svojo manjšinsko politiko pospešujeta nemški nacionalizem in šovinizem, s tem pa posredno in neposredno tudi prizadevanja za nasilno asimilacijo slovenske narodne skupnosti na Koroškem in njeno iztrebljenje. Komite naglašajo, da je ta politika očito v nasprotju s členom 7 državne pogodbe, zato poziva zvezno vlado, naj končno napravi konec nemškonalističnemu rovarjenju in s tem napravi prvi korak k zadovoljivemu reševanju odprtih vprašanj člena 7. „Ta korak mora biti narejen tudi tedaj, če je usmerjen proti ljudem, ki na vidnih položajih v politiki, gospodarstvu in kulturi vodijo manjšinsko politiko, ki nasprotuje državnim pogodbam in je zato državi sovražna,“ je poudaril salzburski komite.

Klub slovenskih študentov v Salzburgu pa je v zvezi z omenjenima prireditvama KAB in KHD poslal protestno izjavo krški škofiji (škofu dr. Köstnerju) in Nemško-slovenskemu koordinacijskemu odboru (dr. Inzku in dr. Waldsteinu). Klub ugotavlja, da je šovinistični in hujskaški značaj takih „domovinskih“ proslav postal očiten najpozneje ob praznovanju 10. oktobra leta 1970, ter naglašajo, da pomenijo take prireditve trenutno in sploh provokacijo. Zlasti pa klub opozarja, da je kot slavnostni govornik na prireditvi KAB udeleženi znani nemški nacionalec in župnik Wilhelm Mucher iz Gospe svete, pri čemer je povsem nerazumljivo, da cerkev na Koroškem proti temu nič ne ukrene. „S tem, da koroška Cerkev trpi takšne izpade enega svojih duhovnikov, izgublja njene sinodalni sklepi popolnoma svojo verodostojnost,“ je rečeno v izjavi. „Prepričani smo, da mora Cerkev sedaj in tudi v bodoče ostro nastopati proti tistim svojim duhovnikom, ki s skrajnim nemškim nacionalizmom zastupljajo ozračje na Koroškem. Če že država trpi in podpira izgredo, ki bi jih po zakonu morala prepovedati, bi bila vsaj naloga Cerkev, da se zavzema za mir v deželi.“

Predvsem pa: kako bodo opravili svojo vestjo vsi merodajni politiki, s kanclerjem Kreiskim na čelu, ki nosijo odgovornost za tak razvoj, ker uradno zagovarjajo in pospešujejo politiko narodnega izdajstva. Ali jih res ni sram, če se morajo pri uveljavljanju svoje skrajno protimanjšinske manjšinske politike opirati na narodne, jezikovne in druge renegate, na ljudi, ki svoje porenje in svoje prepričanje povsem brezvestno prodajajo, da bi se lahko „svobodno“ priznali k edino zveličavnemu nemštvu.

Vse te misli so človeka obšle, ko je v zadnjih dneh poslušal govore in izjave na prireditvah ob 10. oktobru, še posebej na obeh osrednjih zborovanjih KAB in KHD v Celovcu, kjer prav nič niso skrivali

resničnih namenov in ciljev, ki jih zasledujejo z novim plebiscitom 14. novembra. Povsem javno so pozivali na potvarjanje štetja in s tem nehofo prispevali k temu, da rezultati — pa naj bodo kakršnikoli — ne bodo za nobeno rabo. Predvsem pa so že vnaprej postavili na laž tudi „njihovo“ lastno opredelitev, saj niti število „nemških glasov“ nikakor ne bo odgovarjalo resničnemu stanju, ne bo rezultat ugotavljanja jezika, marveč bo odraz politične odločitve, zgrajene na neresničnih, manipuliranih podatkih in opredelitvah.

Ob nedeljski prireditvi KHD pa je treba ugotoviti še nekaj drugega. Po pisanju nemškega tiska je udeležba znašala od 7000 do 8000 ljudi; če pri tem številu upoštevamo znameniti „faktor 2“, s katerim na Koroškem razni „uradni“ in drugi ocenjevalci udeležbo na slovenskih prireditvah delijo, pri nemških pa množijo, potem za organizacijo, ki se ima za predstavnika vseh „domovinskih“ Korošcev, taka udeležba res ni bila prepričljiva dokaz zaupanja. Če je bila udeležba na nedavnem zborovanju v Globasnici „porazna“ za slovensko vodstvo, potem je treba pisane, ki so si takrat izmislili cele storije o tem, kako slovenski voditelji nimajo nikogar več za seboj, pač sedaj vprašati, koga ima za seboj KHD? Poldrug tisoč udeležencev na globaški prireditvi je brez dvoma bistveno drugačen dokaz zaupanja za slovenske organizacije in njihovo vodstvo (ko pa Slovencev sploh ni, če jih morajo šele ugotavljati), kakor pa v najboljšem primeru tistih manipuliranih 7 do 8 tisoč za KHD, če pomislimo, da šteje Koroška več kot pol milijona prebivalcev, ki so menda vsi jasno opredeljeni, saj — kakor je bilo slišati v nedeljo — „molčeče večino“ ni več. Morda pa je bil ravno ta izraz „zaupanja“ tudi vzrok, da so zborovanje skrili v sejemsko dvorano, iz katere so poleg tega novinarje slovenske televizije naravnost izgnali, da ne bi mogli dokumentirati, kako je v resnici s temi stvarmi.

„Ta hiša je moja, pa vendar moja ni“

Pregled sodobne slovenske literarne ustvarjalnosti na Koroškem

V priljubljeni knjižni zbirki Kondor, ki prinaša izbrana dela iz domače in svetovne književnosti, je pred kratkim izšel zbor slovenske literature na Koroškem z naslovom „Ta hiša je moja, pa vendar moja ni.“ Izdajatelj so Mladinska knjiga iz Ljubljane, Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji in Klub Mladje iz Celovca. Tekste je izbral in uredil dr. Matjaž Kmecl, ki na ljubljanski univerzi predava slovensko literaturo. Dr. Kmecl je napisal tudi spremno besedo.

V celovski slovenski knjigarni „Naša knjiga“ so to knjigo v navzočnosti številnih avtorjev pretekli četrtek zvečer predstavili izdajatelji, založnik in urednik. Direktor založbe Mladinska knjiga tovariš Ivan Bizjak je dejal, da se v knjigi kaže ustvarjalna moč literarnega ustvarjanja v slovenskem jeziku na Koroškem. Povedal je tudi, da je založba namenila tisoč izvodov antologije v dar slovenski mladini na Koroškem. Dr. Kmecl je svoje besede o knjigi navezal na ugotovitve literarnega zgodovinarja Ivana Grafenauerja, ki je leta 1946 zapisal, da je slovenska literatura na Koroškem živ člen vseslovenske. Kmecl je omenil troje vrhov v ustvarjanju in pomenu Koroške za vseslovenski prostor: čas, ko je bila Koroška centralna slovenska de-

žela, nato obdobje v devetnajstem stoletju, ko je bil Celovec v primerjavi z Ljubljano vsaj enakovreden center, ter tretjega, ki ga doživljamo danes. Poudaril je, da je današnje ustvarjanje nepogrešljivo za vse slovensko življenje in da ga tudi z nobenim terorjem ni in ne bo mogoče zatreti.

V antologiji so predstavljeni pisci pesmi in proze od ponovne oživitve slovenske knjižne besede po plebiscitu (Neža Strojnik, Katarina Miklav, Anton Haderlap) preko obdobja tik pred drugo svetovno vojno (Hani Weiss, Maks Sorgo), do nove lirike (Milka Hartmann, Anton Kuchling, Valentin Polanšek, Miško Maček-Karel Smolle, Niko Darle-Erik Prunč, Gustav Januš, Stanko Wakounik in Andrej Kokot) in nove pripovedne proze (Karel Pruš-

nik-Gašper, Mirko Kumer, Metod Turnšek, Anita Hudl, Florjan Lipuš in Janko Messner). Teksti predstavljajo reprezentativen prerez novejšega slovenskega besednega ustvarjanja na Koroškem. Tematsko so ubrani v precejšnji meri na vedno aktualno koroško resničnost, na potrebo po nenehni narodni obrambi. Pesmi in proza izražajo bolečino avtorjev ob položaju slovenstva na Koroškem, pa tudi vero v minljivost vsega, tudi zlobe in sedanje stiske. (Prav na minljivost vsega meri tudi naslov antologije.) Nekatere pesmi prinašajo slike iz kmečkega življenja (predvsem M. Hartman), nekatere so ironično in satirično obarvane (G. Januš). Oblikovno se razpenjajo od preprostih tradicionalnih kritičnih oblik do prostega, deloma prozaičnega verzja in manjkajoče punktacije, slogovno od realizma do novega ekspresionizma. Tudi večina proznih tekstov je realističnih, nekaj pa tudi slogovno modernejših, posejanih s satiričnimi in grotesknimi prvini.

Urednik zbirke v spremni besedi poda kratko zgodovino literarnega ustvarjanja na Koroškem in zunanje dogodke, ki so nanj odločilno vplivali, potem pa kritično oceni posamezne ustvarjalce in njihova dela. Ob koncu študije meni, da je „treba brez oklevanja priznati, da je ta slovenska ustvarjalna beseda, ki se je skoraj čudežno porodila po več kot polstoletnem premolku, že doslej pokazala jasno življenjsko moč... Po zanosu, ki je spremljal to prerojenje, po zlahnem veselju nad nepokopano besedo, bo morala zdaj s kar se da kritičnim odnosom do same sebe, z zmeraj novimi, svežimi iskanji in dejanji dokončno ujeti korak s sodobno literarno kvaliteto kot splošnim merilom svojega obstajanja.“

Željam izdajatelj in založbe se pridružujemo tudi mi. Želimo in priporočamo, da bi ta knjiga kot priča in izpovedovalka težkega, a notranjega bogatenja življenja prišla v vsako hišo na Koroškem, kjer se govori slovenska beseda.

Knjigo „Ta hiša je moja, pa vendar moja ni“ dobite v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Pavličeva 5-7. V platno vezan in ilustriran izvod stane 55 šilingov.

Avstrijska manjšinska politika

pomeni nadaljevanje načrtno asimilacije

V okviru prireditve ob prazniku občine Gornja Radgona je bila zadnja nedeljo velika manifestacija v Vidmu ob Ščavnici, kjer so v navzočnosti številnih občanov in visokih predstavnikov družbeno-političnega življenja Slovenije odkrili spominski kip narodnemu heroju Silviri Tomassini-Slovenki ter spomenik Matiji Gubcu. Prireditve so se udeležili tudi predstavniki koroških Slovencev, naša pesnika Valentin Polanšek in Andrej Kokot pa sta se predstavila tudi v okviru koncertno-literarnega popoldneva.

Slavnostni govornik je bil znani slovenski družbenopolitični delavec dr. Jože Vilfan, ki je zavzel stališče tudi k trenutnemu položaju slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. Imeli smo vtis, je dejal, da je misel o koristnosti in priznavanju razlik med narodi in narodnostmi že globoko prodrla v zavest evropske javnosti. „Zato nam toliko bolj vzbuja odpor spoznanje, da v Avstriji ukrepajo s popolnoma drugačnih izhodišč. Vlada na Dunaju je sprejela dva zakona proti volji svojih manjšin, čeprav je njena mednarodna obveza dati manjšinam vse pravice.“

Govornik je omenil tudi tako imenovano pojasnjevalno kampanjo, ki je zdaj v teku v zvezi s pripravami za štete posebne vrste. „Kaj naj pomeni ta kampanja — je naglasil dr. Vilfan — drugega kot zaključek divjanja, ki se je v Avstriji začelo pred leti, ko so na Koroškem podirali dvojezične napise. To kampanjo lahko razumemo samo kot nadaljevanje in sklep več kot stoletne načrtno asimilacije.“

Na prireditvi so sprejeli tudi odprto pismo avstrijskim izobražencem, ki so jih pozvali, da obsodijo preštevanje. Besedilo pisma objavljamo na posebnem mestu.

V torek pa je bilo veliko protestno zborovanje v Mariboru, ki se ga je udeležilo več desetisoč ljudi.

V CELOVŠKI GALERIJ HILDEBRAND:

Dokumentacija „koroške stvarnosti“

na primeru neke tisočletnice

„Koroška — portret v jubilejnim letu“ je naslov edinstvene razstave, ki je bila te dni odprta v celovski galeriji Hildebrand (Wiesbadener Straße 3) in si jo je možno ogledati še do 23. oktobra, od ponedeljka do petka od 16.30 do 19.30 ure in v sobotah od 10. do 12. ure.

Pri razstavi gre za „odžive“ na vabilo galerije, zavzeti umetniško stališče k svobodno izbranim temam, ki se nanašajo na sedanost, vendar vse skupaj nekako na primeru „tisočletnice“ Koroške. Na vabilo se je odzvalo na desetine avtorjev, ki so v sliki in besedi izpovedali, kako mislijo, kako gledajo, kako vidijo in kako razumejo vse tisto, kar se danes dogaja na Koroškem in je znano kot tako imenovana „koroška stvarnost“. Med sodelujočimi so znani likovni umetniki, književniki, publicisti in drugi „kritični opazovalci“ dogajanja — iz raznih predelov Avstrije, zlasti pa iz Koroške, kjer so enakopravno in enakovredno zastopani pripadniki obeh narodov.

Na razstavi bi zamenjali lepe fraze o mirnem sožitju in o vzorni enakopravnosti. Nasprotno: razstava neusmiljeno trga krinko z obrazov vsem tistim, ki uradno, poluradno in zasebno širijo laži o koroški idili; ki brezvestno zlorabljajo domovinska in podobna čustva za svoje zločinsko žužvanje na narodnostno mržnjo; ki pod plaščem zlagane „domovinske zvestobe“ zasledujejo genocidne načrte za likvidacijo enega od obeh narodov v deželi.

Pestra paleta eksponatov sega od najrazličnejših tehnik likovne umetnosti preko foto montaž in kopij dokumentov do posameznih zvrsti pisane besede. Ob

tej bogati raznolikosti pa je vendar ena sama, enotna obtožba in obsodba: obtožuje osebe in obsoja njihova dejanja, ki že tisoč let — enkrat bolj drugič manj odkrito — zasledujejo en sam cilj in služijo enemu samemu namenu: „Macht mir das Land deutsch!“ Razstava je obtožba nemškega nacionalizma in je hkrati obsodba nacizma, saj sta oba — zlasti na Koroškem — že vedno bila v najožjem sorodstvu. Vendar pa ta obtožba in ta obsodba ne velja samo daljnji in bližnji preteklosti; že posebej je namenjena sedanosti, današnji „koroški stvarnosti“, ki jo doživljamo kot kulminacijo tisočletne politike v znamenju in duhu nemškega šovinizma in nacizma.

O razstavi, njeni vsebini in njeni izpovedi bi se dalo pisati dolge razprave, vendar bi vse skupaj ne povedale tistega, kar izpoveduje razstava sama; zato si jo je treba ogledati.

V okviru razstave pa bodo v galeriji Hildebrand v prihodnjih dneh tudi še druge prireditve: v nedeljo 17. oktobra ob 19.30 uri bo Harald Irnberger predstavil svoj „koroški monolog“; v ponedeljek 18. oktobra ob 19.30 uri bo prof. Helmut Scharf bral odlomek „Jože“ iz še neobjavljenega romana; v četrtek 21. oktobra ob 19.30 uri bo literarni forum celovške univerze predstavil mlade salzburške avtorje, v petek 22. oktobra ob 19.30 uri pa bo prireditve pod naslovom „Uvod iztezanja in možnost biti raztegnjen“, medtem ko bo na predvečer državnega praznika, v ponedeljek 25. oktobra v galeriji odprta razstava „Umetniki o tretjem rajhu“, ki jo je sestavilo Avstrijsko odporniško gibanje in je bila ob lanskem državnem prazniku prvič prirejena na Dunaju.

Odprto pismo

avstrijskim izobražencem

Clani predvojnih naprednih študentskih društev smo se zbrali v Vidmu ob Ščavnici, da bi odkrili spomenik svoji kolegici Silviri Tomasini, ki je v borbi proti nacističnim okupatorjem padla daleč od svoje ožje domovine, v Kosovki Mitrovici, kjer gimnazija ponosno nosi ime svoje profesorice, junakinje Silvine Tomasini-Slovenke.

Tudi nas je zajelo ogorčenje nad postopkom s Slovenci na Koroškem in Hrvati na Gradiščanskem, ogorčenje in protest, ki zadnje čase grenita vsak shod in vsako zborovanje v naši domovini. Toda prav odkritje spomenika kolegici, ki je z navdušenjem študirala germanistiko in postala profesorica nemškega jezika in nemške književnosti, da bi zblížala naše narode in njihove kulture, padla pa kot žrtev nacističnega terorja, nas navdaja z željo po poglobitvi prijateljskih stikov z vami, po dialogu sporazumevanja, ki bi pomagal zavreti pohod šovinizma in nacionalne nestrpnosti.

Kolegi in kolegice, moramo vam povedati, da smo ponosni na našo Silviro, kakor smo ponosni na mnoge naše kolege in vse, ki so za svobodo svojega naroda in za svoje ideale morali žrtvovati svoje življenje. Ponosni smo, da smo se z lastnimi silami osvobodili izpod fašistične pete; ponosni smo, da so tudi naši vojaki na Koroškem dali pomemben delež v boju proti hitlerjevcem, ponosni pa tudi na to, da so pri nas formirali avstrijski partizanski bataljon, ki se je skupaj z nami hrabro boril. Bolele pa so nas težave pri vzpostavljanju dobrososedskih odnosov in prijateljskih vezi med našima deželama. Tem večje je bilo naše veselje ob vsaki novi manifestaciji dobrih medsebojnih odnosov in sodelovanja na različnih področjih. Veselila nas je vse večja odprtost naše skupne meje. Tudi most čez Muro, v občini, v kateri zborujemo, nas je navdal z veseljem, saj ponosno nosi ime, kateremu sta botrovala predsednika obeh dežel, Jonas in Tito: most prijateljstva.

Zato morate razumeti, da nas omejevanje pravic in metode zatiranja naših rojakov na Koroškem in Gradiščanskem bolijo. Neizpolnitev državne pogodbe (iz leta 1955!), zlasti členov 7 in 9, in zaostritev teh vprašanj sta nas vznemirjala, pota reševanja teh vprašanj, začeni z nameranim štetjem, pa ogorčila.

Ni izobraženca, tudi med vami ne, ki bi ne vedel, da manjšine ne predstavljajo nobene nevarnosti za državo in da sodobni razvoj nacionalnih in manjšinskih vprašanj terja kulturno, demokratično in enakopravno razreševanje; vsak drugačen postopek le ustvarja žarišča razdora in nesreče. Tak je duh vseh sodobnih razprav, vseh zahtev in gibanj za razreševanje narodnostnih in manjšinskih problemov. Tak je tudi duh helsinške konference, katerega sklepe je sprejela tudi Avstrija.

V Jugoslaviji smo vsem narodnostnim skupnostim (pojem „manjšine“ pri nas ne obstaja!) omogočili popolno enakopravnost, omogočili samobitno uveljavljanje in vezi z matičnimi narodi. Menimo, da je ta problem pri nas rešen. — Ko so vaši vojaki v Italiji uveljavili svoje pravice, smo bili veseli kakor vi. To je bil rezultat njihove borbe, vaše opore in opore svetovne javnosti — pa tudi podpore demokratičnih sil v Italiji sami, saj bi brez podpore Italijanov razreševanje tega problema bilo težje. Veseli nas, da se je pri tem začelo reševati tudi vprašanje Ladimov, za katere obstoj mnogi niti vedeli niso.

Prav zaradi tega vas pozivamo, neglede na vaše ideološko-politično, versko ali drugo prepričanje, da pomagate ustvariti vzdušje takega postopka s Slovenci in Hrvati v Avstriji, kakršnega želite Avstrijem v Italiji.

Ne dovolite, da bi se koroški Slovenci in gradiščanski Hrvati čutili tuje v Avstriji.

Obsodite „preštevanje“, saj narodnostnih pravic ni moč meriti s številom prebivalcev, njih pogojuje narodnostna bit sama.

Ne dovolite, da bi postopek vaših oblasti ali neofašističnih, še vedno hitlerjanskih sil proti Slovincem in Hrvatom kernil ugled vaše dežele, ogrozil spoštovanje, ki ga gojimo do vas in vaše kulture ter rabljali stike med našimi narodi.

Ko izražamo prepričanje, da se v osnovi strinjate z nami, moramo izreči svoje iskreno priznanje zlasti tistim med vami, ki so že dvignili svoj glas v obrambo pravic svojih sodržavljancev, koroških in štajerskih Slovencev in gradiščanskih Hrvatov.

Veseli bi bili in tudi vi bi se veselili z nami, če bi naše današnje zborovanje, posebno še tu, v obmejni občini z mostom prijateljstva prek Mure, bilo le manifestacija prijateljstva med našimi narodi, ne pa protestni shod v obrambo pravic naših rojakov, vaših državljanov.

Zato zaključujemo svoje pismo z globoko željo, da bi razrešili manjšinsko vprašanje v duhu humanizma in demokracije, v duhu helsinške konference.

Narodnostne skupnosti — tudi pri vas — naj ne bodo kamen spotike, predmet zatiranja in torišče razpihovanja mržnje, temveč živi most sporazumevanja in sodelovanja med svobodnimi, enakopravnimi narodi in narodnostmi tega sveta.

Vidmu ob Ščavnici, 10. oktobra 1976

Clani predvojnih študentskih društev:

Triglav, Mladi Triglav, Njlva, Slovenski klub, Narodni akademski klub, Dom visokošolsk, Zveza mladih intelektualcev in drugi deležniki srečanja ob odkritju spomenika Silviri Tomasini

Radiški pevci gostovali v Dolini pri Trstu

Slovensko prosvetno društvo „Valentin Vodnik“ v Dolini pri Trstu in Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ na Radišah že nekaj let gojita prijateljske stike. Prišlo je že do več medsebojnih obiskov. Tako so še v dobrem spominu nepozabni koncerti odličnih pevcev iz Doline na Radišah. V okviru tega sodelovanja so pevke in pevci SPD Radiše preteklo nedeljo bili gost v Dolini pri Trstu. Srečanje se je odvijalo pod geslom „Solidarnostno srečanje“ primorskih Slovencev s koroškimi Slovenci. Naši pevci z Radiš so ob tej priložnosti bili deležni izredno toplega sprejema, katerega so jim priredili prosvetaši tamošnjega prosvetnega društva „Valentin Vodnik“, pa tudi župan občine Dolina Edvin Švab je za goste s Koroške priredil poseben sprejem ob njihovem prihodu v Dolino.

Ob tej priložnosti je župan Švab v imenu občinskega sveta, ki ga sestavljajo odborniki raznih političnih strank, izrekel prisrčno dobrodošlico. V svojem govoru je poudaril, da je povezanost med Slovenci

v zamejstvu, ki jih veže ista usoda, potrebna in tudi naravna. Dejal je, da so občani njegove občine seznanjeni z usodo, ki jo koroški Slovenci doživljajo v tem času in jim izrazil vso solidarnost in podporo v boju za pravice.

Za prisrčni sprejem se je v imenu gostov z Radiš zahvalil Tomaž Ogris in naglasil svoje prijetno presenečenje, da je izven meja malične Slovenije možno, da uradno zastopstvo neke občine, ki niti ni majhna, pokaže toliko zanimanja in pozornosti za probleme Slovencev na Koroškem, zlasti pa še nad dejstvom, da pri tem sodelujejo vse politične grupacije.

Po sprejemu na dolinski občini so se radiški prosvetaši poklonili pred občinskim spomenikom žrtvam fašizma, nato pa so jim razkazali poslopje novega kulturnega doma, ki je še v gradnji.

Pred nastopom so si radiški pevci

va take oblike zelo pomembna za Slovence v zamejstvu, ker krepi njihovo narodno zavest. Kapelj je ob sodil sklep avstrijske vlade o preštevavanju koroških Slovencev, ki je v nasprotju z načeli državne pogodbe. Goslom in vsem koroškim Slovincem je ob tej priložnosti izrekel vso podporo v njihovem boju za dosego pravic odnosno brezpogojno uresničitev člena sedem državne pogodbe.

Tudi ob tej priložnosti je besede zahvale spregovoril tajnik SPD Radiše in podpredsednik Slovenske prosvetne zveze Tomaž Ogris, ki je med drugim dejal: Ob pesmi smo se tudi tokrat spet zbrali, da poživimo prijateljske vezi, da si povečemo svoje misli in izkušnje in da iščemo skupno pot pri reševanju težav, ki jih nalaga našemu človeku naša skupna usoda. Še so pri vas in pri nas na delu sile, ki hočejo cepiti in odtujevati Slovence in ki sejejo sovraštvo med rojaki, ki branimo

Srečanje primorskih in koroških prosvetašev

ogledali še tržaško Rižarno, taborišče smrti v Trstu, kjer je med fašizmom mnogo slovenskih rojakov našlo smrt.

Popoldne je bil koncert pod naslovom „Solidarnostno srečanje“. Naši pevci so nastopali pod vodstvom Šimena Wrulicha in sicer v mešanem in moškem zboru. Nastopil pa je tudi radiški dekleški kvartet, ki ga vodi Nadika Lampichler. Vsi nastopajoči so bil deležni navdušenega sprejema. V imenu prirediteljev SPD „Valentin Vodnik“ v Dolini in Slovenske prosvetne zveze je gosom spregovoril tajnik Miro Kapelj. Povedal je, da je poveza-

mostove, kjer še stoje in da jih zopet vzpostavimo, kjer so podrti. Pri tem stremljenju nas ne bo uspavalo malodušje in nas ne bo srla sila.

Ob uspešnem gostovanju naših pevcev z Radiš na Primorskem gre zahvala predsedniku SPD „Valentin Vodnik“ Vojku Kocjančiču, ki je imel v rokah organizacijo tega obiska, s katerega so Radišani odnesli najlepše vtise, saj je bilo res vse brezhibno in prisrčno. Tudi obisk vinske kleti ni izostal, kjer je bila pokušnja žlahtnih primorskih vin. Seveda pa so si ob slovesu obljubili nadaljnjih srečanj in prijateljskih vezi.

Odgovor šolske oblasti

Pod naslovom „Tako ravnanje nasprotuje enakopravnosti“ smo v našem listu poročali o zaskrbljenosti, ki so jo izrazili starši v Bilčovsu zaradi nedostatkov, ki so se na tamkašnji ljudski šoli dogodili že kar na začetku novega šolskega leta. Deželni šolski svet za Koroško nam je v zvezi s tem poročilom poslal odgovor v obeh deželnih jezikih, katerega slovenski del dobesedno objavljamo:

V prvem razredu ljudske šole Bilčovs je od 24 učencev 6 prijavljenih k dvojezičnemu pouku. Prvega šolskega dne je razredna učiteljica Urschitz v razredu ob navzočnosti staršev učencev nagovorila učence le v nemškem jeziku in jih tudi poklicala samo v nemškem jeziku. Od šolskega nadzorstva je bilo tozadevno ugotovljeno, da neuporaba slovenskega jezika pri pozdravu in klicanju učencev, ki so prijavljeni k dvojezičnemu pouku, predstavlja prekršek manjšinskega šolskega zakona za Koroško. Razredna učiteljica je bila od šolskega nadzorstva zaradi tega poučena in grajena. Po veljavnih predpisih pa vsekakor tudi ni dovoljeno, da se udeležijo starši učencev pouka. Tudi v tem pogledu sta bili šolsko vodstvo in razredna učiteljica tudi jasno poučeni. Ta poučitev šolskega vodstva in razredne učiteljice naj se od Vas ne napačno tolmači, ker velja ta predpis splošno in se starši kot šoli tuje osebe ne morejo udeležiti pouka. Zaradi tega je zagovor razredne učiteljice verjeten, da si pri pozdravu glede uporabe samo nemškega jezika pravzaprav nič ni mislila, ker to ni bil pravi pouk, navzočnost staršev pa je povzročila pri razredni učiteljici gotovo zadrego.

Šolsko nadzorstvo ta zagovor vsekakor ni moglo vzeti na znanje.

Glede trditve v Vašem časopisu, da prijavljen prvošolček razen v slovenski uri, ko gre do drugi otroci domov, ne sliši nobene slovenske besede, se ugotovi, da je ta trditev napačna, ker se vrši dvojezičen pouk v prvem razredu ljudske šole Bilčovs za k dvojezičnemu pouku prijavljene otroke vsekakor korektno, kakor je dokazala izvedena inspekcija.

Na prvih treh šolskih stopnjah za prijavljene učence sploh ni slovenske ure, ker je ves pouk dvojezičen; na podlagi veljavnega predmetnika imajo neprijavljeni učenci tedensko eno uro telovadbe več kakor prijavljeni učenci, zato pa imajo prijavljeni učenci eno jezikovno uro več kakor neprijavljeni učenci.

Na podlagi izvedene inspekcije in pregledanih uradnih listin vključno učnih priprav je jasno dokazano, da se dvojezično poučuje v skladu z zakonitimi predpisi. Zaradi tega se sme ugotoviti, da imajo prijavljeni učenci dvojezičen pouk v vseh učnih urah. To prosimo naj bi sporočili „zaskrbljenim staršem v Bilčovsu“.

Glede nastavitve odnosno premetitve, upokojitve etc. deželnih učiteljev deželni šolski svet za Koroško kot zvezna šolsko-nadzorna oblast ni pristojen. To je zadeva urada koroške deželne vlade. Deželnemu šolskemu svetu za Koroško je samo znano, da je učiteljica Kapus na podlagi predloženega zdravniškega spričevala stopila v začasni pokoj.

Za poslevedočega predsednika:
R. Vouk l. r.

Zveza koroških partizanov

vabi na

3. tovariško srečanje

v nedeljo 24. oktobra 1976 ob 13. uri v Robežu pri Apačah

Spored:

- Pesem
- Odkritje spomenika partizanskim borcem
- Govori
- Pesem

Sodeluje

TRŽAŠKI PARTIZANSKI PEVSKI ZBOR

Za prehrano in pijačo je poskrbljeno.

Vsi bivši partizani, njih sodelavci ter prijatelji borbene pesmi prisrčno vabljeni!

Glavni odbor

IZLET NA PLANINO

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni prireja v nedeljo 17. oktobra 1976 izlet na

BLEŠEČO PLANINO nad Baškim jezerom

Vabljeni pevci in igralci ter člani in prijatelji.

Odbor

Zares prisrčna uprizoritev

Štirje potepuhi se odpravijo po širokem svetu: iaa, hohov, brnjav in kikiriki. Pod domačim ognjiščem jim ni več živeti. Njih gospodarji so jih zavrgli, ker jim je starost zarisala svoje sledove. Lačni se pripejo v me100. Glad opogumi štiri fante muzikante. Preženejo strašne razbojnike iz njih brloga in se spravijo na zapeljive dobrote. Nato pa zaplešejo, da se iskre krešejo.

Pravljica za majhne in velike otroke. V njej je dosti prostora za fantazijo. Scena skromna: miza služi kot vodnjak, streha, pa še kot kaj drugega. Duhovite maske, tipični kostumi dajejo dogajanju sočno barvitost. Kot se v otrokovi domišljiji spajata resničnost in fantastičnost, tako se na odru gibljeta istočasno oba nasprotnika: muzikantje in razbojniki.

Vsa pisana raznolikost in dinamičnost pa se zrcali tudi na obrazih gledalcev, otrok, ki se kaj kmalu vživijo v ta pravljичni svet. Da pa niso le sprejemniki, skrbi vezalec: s ploskanjem takta in petjem postanejo važni soakterji.

Našega navdušenja ne moremo ubesediti. Dragi Goričani, prisrčna vam zahvala. Pa še pridite!

Naše odgovorne kulturnike pa prosimo, da nam mesečno postrežejo s takimi prireditvami.

PS: Tistim, ki se jim je zdela prireditvev prekratka, kličemo, da raje tričetrt ure uživamo, kakor da bi se dve uri dolgočasili!

Otroci iz Železne Kaple

„Koliko stane narodna zavest!?”

25 članov Koroške dijaške zveze je bilo na seminarju, ki ga je priredila mladina Iskra-commerce na Bledu od 8. do 10. oktobra t. l. pod geslom „Koliko stane narodna zavest“. Člani obeh mladinskih organizacij so se tri dni bavili s problemi manjšin v Avstriji in v Socialistični republiki Sloveniji.

Olga Vouk in Miha Zablatnik sta informirala rojake iz matične dežele o zgodovinskem razvoju koroških Slovencev od plebiscita dalje, podrobneje o nacističnem nasilju, o sedanjem položaju ter o manjšinskih zakonih avstrijske vlade.

Dr. France Hočevar je v obširnem referatu seznanil mlade Korošce o ustavnem in konkretnem položaju manjšin v Jugoslaviji, podrobneje pa v Sloveniji. Dejal je, da pravice narodnosti (zavestno so ta pojem zamenjali za pojem manjšine) niso odvisne od števila. Tako imajo Italijani v Sloveniji dvojezične napise, uradni jezik, svoje italijanske šole ne glede na to, koliko jih je. Posebna tripartitna komisija, v kateri sedi enako število Madžarov, Italijanov in Slovencev, skupno z občinskimi organi skrbi za dosledno izvajanje ustavno zajamčenih narodnostnih pravic. V

Sloveniji je narodnostim ustavno zajamčena gojitev jezika in kulture, imajo pravico, da uporabljajo narodnostne simbole; njihov jezik v uradih ni pomožen temveč enakopraven; za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje kadrov narodnosti je zadolžena republika; zagotovljeni so stiki z matičnim narodom, zajamčeno je soodložanje.

Predsednik ZSM v ZP Iskra Miloš Pavlica pa je prikazal način gospodarjenja v podjetjih, ki so v družbeni lasti.

OB DRŽAVNEM PRAZNIKU

vabi Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ na

KONCERT

ki bo v ponedeljek 25. oktobra 1976 ob 20. uri v farni dvorani v Žel. Kapli.

Sodelujejo:

- Obirski ženski oktet SPD „Obir“ z Obirske
- Moški pevski zbor SPD „Trta“ iz Žitare vasi
- Mešani pevski zbor SPD „Danica“ iz Št. Vida v Podjuni
- Mešani in moški pevski zbor, obe folklorni skupini in tamburaši SPD „Zarja“ iz Železne Kaple.

Prisrčno vabljeni od blizu in daleč!

Slovensko kulturno društvo v Globasnici vabi na

KMEČKO VESELICO

v soboto 16. oktobra 1976 ob 20. uri pri Soštarju v Globasnici.

Na sporedu bo:

- Koncert Delavskega pihalnega orkestra Zagorje pri Bledu
- Plesna zabava z narodno zabavnim ansamblom „Revirčani“, zmagovalcem na letošnjem Ptujskem festivalu.

Vsi prisrčno vabljeni!

14. novembra se ne bomo zapisali za Slovence!

Izbrali bomo eno izmed naslednjih možnosti bojkota:

Zapisali bomo drug jezik
Glasovali bomo neveljavno
Oddali bomo prazno glasovnico
Oddali bomo prazno kuverto
Ostali bomo sploh doma

ŠPORTNI VESTNIK

ŠPORTNI VESTNIK

● SLOVENSKI ATLETSKI KLUB USPEŠEN — ZMAGA NA METLOVI

Veliko število navijačev ter ljubiteljev nogometa je v nedeljo spremljalo slovensko enajsterico na Metlovi, da bi jo podprlo v težkem spopadu z domačim moštvom.

Vrata Slovenskega atletskega kluba je v nedeljo branil drug vratar SAK-ja Malle, in to uspešno. Igra se je začela dokaj borbeno in zagnano. SAK je imel nekaj lepих priložnosti, da bi povedel, toda napadalcji jih niso znali izkoristiti. Popolnoma nepričakovano pa je povedla domača enajsterica z 1:0. Slovensko moštvo je začelo močnejše pritiskati, toda napadi niso prinesli zaželenega uspeha.

CICIBAN TELOVADI

(za 3- do 6-letne otroke)

Ravnateljstvo Zvezne gimnazije za Slovence daje, z dovoljenjem deželnega šolskega sveta, na razpolago gimnazijsko telovadnico. Gospa mag. Maja Kupper bo telovadila s 3- do 6-letnimi ob petkih od 16. do 17. ure. Prva ura bo v petek 29. oktobra 1976. Otroci naj prinesejo s sabo majco, hlačke in brisačo. Telovadili bodo bosi. Gimnazija je v Ebentaler Strafe 14.

Dočim je bila igra v prvem polčasu nekoliko izenačena, je v drugem polčasu slovenska enajsterica popolnoma nadigrala domačine. Toda naši fantje niso in niso znali izrabiti najboljših možnosti. Ko so se nekateri navijači že sprijaznili z dejstvom, da bo SAK dožvel na Metlovi poraz je uspelo Hoblu prekaniti nasprotnikovega vratarja. Veselje med slovenskimi nogometarji in njihovimi navijači je bilo po tem zadetku nepopisno. Sedaj

vičeviča iz Ljubljane. Hitre in dolge podaje, ki jih predvsem obvlada Marjan Pandel in Gustl Zablatnik. Sploh je treba omeniti Marjana Pandla, ki se je tokrat pokazal iz svoje najboljše strani ter s svojo tehniko navdušil tudi Metlovčane. Pravzaprav ga lahko imenujemo „očeta zmage“ na Metlovi. Sicer pa je treba tokrat pohvaliti celo moštvo.

Postava SAK-ja: Malle; J. Pandel, Hribar, Woschitz, Lampichler; M.

Ljubitelji nogometa pozor!

Sobota, 16. 10. 1976	13.00 ura	SAK II proti Annabichl II
Košatovo igrišče	15.00 ura	SAK I proti Annabichl I
Nedelja, 17. 10. 1976	15.30 ura	SAK mlad. proti SV Št. Vid ob Glini mlad.

Pridite na igre slovenskih moštev v obilnem številu!

pa je SAK pokazal, česar je zmožen. Stalni napadi na nasprotnikova vrata in izvrstna kondicija sta dovedla do še večjega uspeha. Tik pred koncem igre je namreč uspelo Foltiju Waldhauserju s prefinjenim strelom zabiti drugi gol za svoje barve. Igra se je končala s stalnimi napadi SAK-ja.

Slovensko moštvo je v tem spopadu pokazalo nov način igranja — šolo izvrstnega trenerja Božidarja Jo-

Pandel, H. Wieser (Rogl), Zablatnik; K. Blajs (F. Waldhauser), Hobel, Fera.

Slovenski atletski klub je po tej zmagi na petem mestu s sedmimi točkami, vodeča pa je enajsterica Maria Rojach z desetimi točkami.

Rezervno moštvo SAK-ja v nedeljo ni nastopilo proti drugi enajsterici iz Metlove, ker se je zbralo premalo igralcev.

● MLADINSKA ENAJSTERICA SAK-JA TOKRAT PRIJETNO PRESENETILA

Slovenski mladinci so tokrat gostovali v Št. Vidu ob Glini in iztržili proti mladincem SCA-ja z rezultatom 2:2 prvo točko, to pa kljub temu, da so morali igrati samo z devetimi igralci. Zmaga bi bila lahko brez dvoma v rokah slovenskih fanov, če bi mogli nastopiti polnoštevilno. Oba gola za slovensko moštvo je dal Marjan Velik.

● SELANI PORAZENI

Selsko moštvo je doživelo povsem nepričakovan poraz proti enajsterici iz Šmarjete v Rožu. Kljub velikim možnostim za Selane se je igra končala z rezultatom 1:0 za Šmarjeto. Selani pa še kljub porazu zasedajo na lestvici prvo mesto.

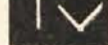
SLOVENSKA ŠOLA

za otroke, ki se želijo učiti slovenskega jezika, pa v šoli nimajo te možnosti.

Pouk se prične v petek 15. oktobra 1976, ob 15. uri (do 17. ure), v hiši Mohorjeve družbe (drugo nadstropje), Viktringer Ring 26, v Celovcu. Pouk bo vsak teden ob istem času. Poučeval bo g. učitelj Janko Urank. K prvi uri naj prinesejo učenci s sabo liniran zvezek DIN A4, svinčnik in barvice.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. J. Drava, Celovec — Borovlje

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 16. 10.: 10.00 Šolska oddaja — 14.55 Noga — 18.10 Obzornik — 18.25

Mozaik — 18.30 Lesene pištole, film — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski zunanje-politični komentar — 20.00 Viva Zapata, film — 21.50 Moda za vas — 22.00 Dnevnik — 22.15 625.

NEDELJA, 17. 10.: 8.15 Poročila — 8.20 Revija mladinskih pevskih zborov — 10.20 Otroška matineja — 11.25 Mozaik — 11.30 Kmetijska oddaja — 12.30 Poročila — 16.30 Košarka — 18.15 Moda za vas — 18.25 Siva obala — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.00 Beograjske povesti — 21.00 Srečanje v Innsbrucku — 21.40 Dnevnik.

PONEDELJEK, 18. 10.: 8.10 Šolska oddaja — 17.20 Nari besednjak — 17.55 Žuželke — 18.00 Obzornik — 18.15 Mozaik — 18.20 Zakaj, zato — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Hiša iz kart — 21.05 Kulturna kronika — 21.45 Mozaik kratkega filma.

TOREK, 19. 10.: 8.00 Šolska oddaja — 16.05 Fašizem včeraj in danes — 17.15 Ugibajte z nami — 17.31 Pavel v akciji — 17.55 Obzornik — 18.35 Mozaik — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Diagonale — 20.55 Pustolovski Simplificissimus — 21.50 Dnevnik.

SREDA, 20. 10.: 8.10 Šolska oddaja — 17.10 Violinski ključ — 17.20 Rembrandt — 17.55 Obzornik — 18.10 Od zore do mraka — 18.40 Mozaik — 18.45 Od vsakega jutra raste dan: Koroška — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Mumija, film.

ČETRTEK, 21. 10.: 8.00 Šolska oddaja — 15.00 Fašizem včeraj in danes — 18.00 Beli delfin — 18.15 Obzornik — 18.30 Mozaik — 18.35 Izumirajoči svet — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Kam in kako na odh — 20.10 Jabolko ne pade daleč od drevesa.

PETEK, 22. 10.: 8.10 Šolska oddaja — 17.10 Krížem kražem — 17.30 Slovenci v Avstriji — 18.00 Obzornik — 18.15 Jazz na ekranu — 18.40 Mozaik — 18.45 Socialistična avtonomna pokrajina — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Tedenski notranje-politični komentar — 20.05 Vzpon in padec žike Proje — 20.40 Na pomolu čaka Janson — 21.10 SOS — 22.20 Dnevnik.

SLOVENSKÉ ODDAJE RADIA CELOVEC

SOBOTA, 16. 10.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 17. 10.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 18. 10.: 13.45 Dnevnik — Ljudske viže — Podoba sodobnega slovenskega pesništva.

TOREK, 19. 10.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi — 13.45 Dnevnik — Sport Otroci, poslušajte!

SREDA, 20. 10.: 13.45 Dnevnik — Rekli so.

ČETRTEK, 21. 10.: 13.45 Dnevnik — Slovenski samospevi — Pomensk z gostom.

PETEK, 22. 10.: 13.45 Dnevnik — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 16. 10.: 5.00 Dobro jutro — 6.20 Rekracije — 7.20 Beseda na današnji dan

— 9.08 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Revija mladinskih zborov Slovenije — 10.45 Turistični napotki — 11.05 Sedem dni na radiu — 12.10 Godala v ritmu — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Veseli domači napevi — 14.05 Glasbena mladina Slovenije — 14.25 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.45 S knjižnega trga — 18.05 Gremo v kino — 18.15 Ljubljanski jazz ansambel — 19.45 Z ansamblom Jožeta Kampiča — 20.00 Radijski radar — 21.15 Za prijetno razvedrilo — 21.30 Oddaja za slovenske izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 17. 10.: 5.00 Dobro jutro — 7.00 Jutranja kronika — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.07 Radijska igra za otroke — 8.47 Skladbe za mladino — 9.05 Se pomnite, tovariši — 10.05 Na naši ulici — 11.00 Pogovor s poslušalci — 11.15 Voščila — 13.20 Nedeljska reportaža — 14.05 Nedeljsko popoldne — 17.50 Zabavna radijska igra — 19.45 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Jugoslovanski umetniki pred mikrofonom — 23.15 Plesna glasba.

Pavlihova pratika za leto 1977 je izšla

Vse tiste, ki jim je do zdravega humorja, bo gotovo razveselila vest, da je PAVLIHOVA PRATIKA za leto 1977 že izšla. Narasla je v zajetno knjižico s skoraj 400 strani, kjer prinaša pester izbor zanimivih, koristnih in poučnih nasvetov, predvsem pa zvrhan koš veselih zgodb in smešnih v besedi in sliki.

Le nekaj utrinkov iz bogate vsebine: Koledarski del s slikami — Slovenci v svojih pesmih — Mali športni leksikon — Poezija prometa — Horoskop — Kaj pa vaša družabnost! — Arabsko ugibanje usode — Planinska enciklopedija — Sončni in lunini mrki — Naše male živali — Koledar kmetijskih opravil — Zanimivosti od tu in tam itd. Poleg tega še beležni koledar s spominskimi dnevi, strani za bistre glave in seveda to in ono za razvedrilo.

PAVLIHOVO PRATIKO lahko dobite v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Pavličeva 5-7. Cena samo 18 šilingov.

Proti preštevanju

za demokratično rešitev manjšinskega vprašanja

Pod gornjim naslovom prireja KPA solidarnostno prireditev, ki bo v soboto 23. oktobra 1976 ob 19. uri v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu

S celovečernim sporedom bo nastopil sloviti tržaški PARTIZANSKI PEVSKI ZBOR s vojimi 135 člani pod vodstvom dirigenta Oskarja Kjudra.

Poleg tega bodo sodelovali Heino Fischer in Rudi Burda z avstrijskimi antifašističnimi pesmimi ter Reinhard Sellner z dunajskimi bluesi in drugimi avstrijskimi domovinskimi napevi.

Govorila bosta Hans Kalt, član političnega biroja CK in Mirko Messner, član deželnega vodstva Komunistične partije Avstrije.

Vsi prisrčno vabljeni!

Deželno vodstvo KPA za Koroško

ZAHVALA

Globoko ganjena ob tolikih izrazih sočustvovanja ob smrti najinega nepozabnega očeta in tasta

Franca Aichholzerja

šolskega ravnatelja v pokoju

se iz srca zahvaljujeva vsem, ki so nama v teh težkih dneh pomagali in stali ob strani.

Prisrčna hvala številnim č. gg. duhovnikom za so-maševano sv. daritev, zlasti domačemu župniku Jakobu Škofiču za ganljivi poslovljni govor in prof. Petru Stickerju za maševanje, moškemu zboru SPD Jepa-Baško jezero, pod vodstvom Šimeja Triesniga, pa za lepo sodelovanje pri sv. maši in obredih.

Hvala tudi zdravstvenemu svetniku dr. Maxu Staudacherju in dr. Erhardu Staudacherju za zelo požrtvovalno zdravniško oskrbo ter obema medicinskima sestrama.

Iskrena hvala vsem govornikom: gg. dr. Franciju Zwitteru, dr. Mirtu Zwitteru, dr. Matevžu Grilcu, šolskemu nadzorniku prof. Rudiju Vouku, šolskemu ravnatelju Rajku Wiegeltu, Šimeju Martinjaku ter zastopniku iz Kotelji; prav tako pa tudi darovalcem vencev in cvetja in za denarno podporo združenju staršev na slovenski gimnaziji.

Spodnje Dobje, dne 11. 10. 1976

Zalujoča hčerka Vida
z možem Karljem